

הצעת פתרון לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון מס' 75281, קיץ תשפ"ג מועד ב

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. א. (2) רדיפה אחר הכבוד היא מידה מגונה, תוקפנית ומשפיעה לרעה על האדם.
ב. פסקה ה. אומנם, אך
2. המורכבות: מצד אחד יש באדם נשמה אלוקית ומצד אחר הוא עפר ואפר / בבריאת העולם אפילו היתוש נברא לפניו.
הרב עלברג לומד ממנה שעל האדם מוטל מצד אחד לשמור על כבודו ועל כבוד האחר, ומצד אחר להימנע מרדיפה אחר הכבוד.
3. א. לפי שני המאמרים, יצר הכבוד אינו נחלש עם הגיל, ואף מתגבר בשנות הזקנה.
ב. נימוקים לקושי להתגבר על תאוות הכבוד:
ממאמר א: תאוות הכבוד גורמת לאדם לאבד את ההגיון, ואי אפשר לשכנעו שנהג שלא כשורה.
ממאמר ב: התאוה לכבוד היא תאוה רוחנית, ולכן אין לה גבול / אינה יודעת שובע.
4. הטענה שבדברי הקול האחר במאמר ג: כבוד הוא הגיזונים החיצוניים והנימוסים הנחשבים למוסכמות חברתיות שאנשים נוקטים כדי לצאת ידי חובה.
הכותבת עונה שאין זה כך, אלא שהענקת כבוד היא ביטוי לקשר שלנו אל הקב"ה.
5. האירוניה: יש ניגוד בין הרצון לזכות בכבוד ובין הדרך שאנשים משיגים אותו – באמצעות השפלה.

מחווון לסקירה שאלון 75281 תשפ"ג מועד ב'

מטלת כתיבה (25 נקודות)
 במסגרת פעילות בית ספרכם בימי ספירת העומר התבקשתם לכתוב סקירה על החשיבות של הענקת כבוד לזולת...
 בסקירה כתבו את מי ראוי לכבד, והציגו את הנימוקים לחשיבות הענקת הכבוד.
 התבססו על שני המאמרים ב (הרב רייס) וגי' (מלכה וגנר) בלבד.
 הערות: אם כתבו טבלה- 0.
 אם כתבו עד 70 מילים -0.

אחוזים	מאמרים		פירוט	תבחינים	
	מאמר ג מלכה וגנר	מאמר ב הרב רייס			
			בסעיף זה יש לבדוק את תוכן הסקירה ואת הרלוונטיות שלה. ייחוס המידע לכותבים ייבדק בסעיף ג.9.		
85%			1. תוכן הסקירה. במטלה זו נדרשים שני חלקים: א. הנימוקים לחשיבות הענקת הכבוד לזולת. ב. את מי ראוי לכבד. הערות: סדר הרכיבים אינו הכרחי. תיתכן גם כתיבה מסורגת.		
			את מי ראוי לכבד		
8%	✓	✓	כל אדם		
16%		✓	אפילו רשעים	א. תוכן המידע- תמציתיות, דיוק ועודפות - 100% - 9 נקודות	
	✓		עני ועשיר; חכם ושוטה; מבוגר וילד		
	✓		אנשים שאינם בריאים בנפשם		
		✓	תלמידים		
			נימוקים לחשיבות הענקת כבוד		
48% הכללה אחת חובה 13%		✓	חיוב מן התורה		
	✓	✓	מתן כבוד לקב"ה		
	✓	✓	האדם צלם אלוקים		
		✓	למידה מדרכי הקב"ה		
		✓	עידון המידות/ שיפור האישיות/ שיפור ההתנהגות האנושית יציאה מהאנוכיות דרך ארץ וגמילות חסדים		
		✓			
		✓			
		✓	מניע את התפתחות האדם		
		✓	מעניק יציבות ונוכחות בעולם		
		✓	כבוד לאחרים מכבד את האדם, מעניק כבוד		
		לתלמידים- בונה, מעודדת, ממריצה למצות כישורים			
		על דרך השלילה - אי הענקת כבוד הרסנית			
15%			רלוונטיות ודיוק		
			2. כל המידע הכתוב רלוונטי לדרישות המטלה (מהימן ומדויק).		
			3. המידע הכתוב צריך להיות רלוונטי לכותרת שהוא משויך אליה.		
			4. הימנעות מחזרות מיותרות.		
			5. נדרשת שמירה על פרופורציות. יופחתו אחוזים על הרחבת יתר.		
100%			סה"כ לסעיף א		

מחווון זה ניתן ככלי עזר לבדיקת סקירות במהלך ההוראה.

מחווון לסקירה שאלון 75281 תשפ"ג מועד ב'

תבחנים	פירוט	אחוזים	אחוזים
ב. ארגון המידע - 100% - 10 נקודות	<p>6. טקסט עצמאי</p> <p>* פתיחה כלשהי המכניסה את הקורא לנושא - 10%</p> <p>* התמקדות בנושא ולא במאמרים או בכותבים - 10%</p> <p>* מודעות לנמען: הגדרת המושג כבוד - 5%</p>	25%	
	<p>7. עיבוד המידע:</p> <p>* העתקה מושכלת ו/או פרפרזה (ולא "העתק הדבק") - 10%</p> <p>* הצגה נכונה של הכללה ופירוט - 10%</p> <p>* מיזוג שני פריטים מאחדים - פריט אחד מכל רכיב תוכן:</p> <p>- כל אדם ראוי לכבוד - חובה</p> <p>- האדם נברא בצלם אלוקים</p> <p>- כבוד לאדם = מתן כבוד לקב"ה</p> <p>אחד מהשניים } 2X15% = 30%</p> <p><u>הערות:</u></p> <p>- סדר הנושאים בסקירה אינו מחייב.</p> <p>- תיתכן כתיבה מסורגת.</p> <p>- מבחנים שסיכמו כל מאמר בנפרד יקבלו 0 בסעיף עיבוד המידע.</p>	50%	
	<p>8. לכידות וקישוריות:</p> <p>* "זרימה" טובה במעבר ממאמר אחד למאמר שני ושימוש בקשרים המתאימים למבנה הלוגי של המאמר ולתוכנו.</p> <p>* אפשר שהסקירה תהיה מאורגנת בסעיפים לפי רכיבי המטלה.</p> <p>* צריכה להיות הלימה בין כותרות הסעיפים לתוכן וכן ארגון נכון של הסעיפים.</p> <p>* על שימוש יתר באזכור מקורות המידע הפוגע בקריאות ובלכידות של הטקסט יופחתו עד 10%</p>	25%	
סה"כ לסעיף ב		100%	
ג. אזכור המקורות ודרכי המסירה 100% - 3 נקודות	<p>9. * המידע בסקירה מיוחס לכותבים המתאימים בהלימה לתוכן הרלוונטי:</p> <p>20% (מבחנים שייחסו רעיונות מאחדים לכותב אחד בלבד, ייקנסו ב-10% בסעיף זה).</p> <p>* אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה הוא על פי נורמות כתיבה אקדמיות (שימוש בשמות משפחה ובשנת הוצאה) - 20%</p> <p><u>הערה:</u></p> <p>מבחנים שכתבו מאמר א או ב או כותב א או ב- יופחתו להם 10%.</p>	40%	
	<p>10. כתיבת מקורות המידע בסוף הטקסט על פי נורמות כתיבה אקדמיות:</p> <p>סדר א"ב ועקביות ברישום פרטי הביבליוגרפיה.</p> <p>מבחנים שכתבו מעובד- יופחתו להם 20%.</p> <p>מבחנים שלא כתבו לפי סדר א"ב- יופחתו להם 15%.</p>	30%	
	<p>11. שימוש בדרכי מסירה מקובלות (אם נעשה שימוש בפועלי הבעה או אמירה יש לשים לב לדיוק מבחינת המשמעות).</p>	30%	
סה"כ לסעיף ג		100%	
ד. לשון, מבע ותקינות 100% - 3 נקודות	<p>סעיף זה ייבדק לפי ארבע רמות:</p> <p><u>הערה:</u> מבחנים שטענו עד שלוש פעמים בסקירה כולה- יקבלו 100%.</p> <p>רמה גבוהה- 100%, רמה בינונית גבוהה- 80%, רמה נמוכה- 60%, רמה נמוכה מאד- 40%</p> <p>* ניסוח: הניסוח בהיר, ענייני והולם את אופי הכתיבה.</p> <p>* תקינות תחבירית:</p> <p>- המשפטים שלמים, בנויים כהלכה ואינם ארוכים מדי.</p> <p>- יש הקפדה על התאמים (במין, במספרים ובידוע).</p> <p>- שימוש בה"א הזיקה באופן תקין.</p> <p>* פיסוק: שימוש נכון והולם בסימני פיסוק.</p> <p>* מורפולוגיה וכתוב: לדוגמה, שימוש תקין בצורות הנטייה, באותיות אית"ן ועוד.</p>	אפשרויות הציון: 40% 60% 80% 100%	
	סה"כ לסעיף ד		100%

מחווון זה ניתן ככלי עזר לבדיקת סקירות במהלך ההוראה.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

7.

- (1) שלוש
- (2) ארבעים ושמונה
- (3) אחת עשרה
- (4) ד אח
- (5) שלושים ושתיים
- (6) ארבע ה
- (7) עשרים וארבעה אלף שלושים ושלושה בשמונה עשר
- (8) וָשֶׁשׁ

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה יש לענות על ארבע מבין חמש השאלות 8-12.

8.

א.

תיאור (תכלית)

מושא	נשוא	נושא	לואי	לואי	הסגר
לכבוד	זקוק	הוא	של האדם	האישית	לדעת מומחים, לצורך ההתפתחות

ב. אינה – אוגד

איך – נשוא

ג. הקשר הלוגי: ויתור / הסתייגות

המרה: אף על פי שתאוות הכבוד היא שלילית, האדם צריך לשמור על כבודו ולא להתבזות.

9.

- א. (1) I. איחוי / מאוּחה / מחובר
- II. פשוט
- III. איחוי / מאוּחה / מחובר
- IV. מורכב

איבר ב

איבר א

I. (2) יחס של כבוד כלפי התלמיד יעודד אותו, ובזכותו הוא ישתדל להוכיח את יכולותיו ואת כישוריו.

איבר ג

איבר ב

איבר א

III. את הקנאה מסוגל האדם להכיל, על התאוה הוא יכול להשתלט, אבל השחרור מ"מחלת הכבוד"

קשה לו מאוד.

- ב. החלק הכולל במשפט I: את יכולותיו ואת כישוריו
התפקיד התחבירי: מושא
- החלק הכולל במשפט II: בחשיבות האדם ובזכות שלו לכבוד
התפקיד התחבירי: לוואי
- ג. נשוא שמני: פתח (לשיפור ההתנהגות האנושית) / קשה
נשוא מורחב: ישתדל להוכיח / מסוגל להכיל / יכול להשתלט

10.

- א. פסוקיות נושא:
מי שמכבד רק את הנחשבים
שהענקת הכבוד מתבטאת בגינונים החיצוניים ובנימוסים החברתיים שלנו.
- ב. תמורה: פרסום, הצלחה ומעמד חברתי
- ג. משפט I: גדלותם של אנשים גדולים ניכרת בכבוד שהם חולקים לעשירים, לחכמים, לילדים, לבני נוער ו(גם) לנפגעי נפש.
משפט II: ... הכבוד שהוא חולק הוא רק נימוס חיצוני הנובע משאיפות גשמיות...
- ד. (1) משפט II
(2) התמורה: הצרכים הבסיסיים של האדם
התפקיד התחבירי: לוואי
(3) משפט I
הנושא: סכנה הנשוא: אורבת

11.

א.

התפקיד התחבירי	חלק הדיבור	המילה
נשוא	שם תואר	צעיר
מושא	שם עצם	צעירים
נשוא	שם תואר	הרסנית
לוואי	שם תואר	הרסנית

ב. (1) הצירוף היוצר את הדרמשמעות: בחירת מנחות

שתי המשמעויות: בחרו את המנחות (והבחירה הזאת הפגיעה אותנו)

המנחות בחרו (מישהו, והבחירה בו הפגיעה אותנו)

(2) מה חדש – המחירים או המוצרים?

12.

א.

I. מומחים מסבירים שתחושת הערך העצמי היא מניע עיקרי בהתפתחות האדם.

הסוג התחבירי: משפט מורכב דרך המסירה: דיבור עקיף

II. בן זומא אומר: איזהו מכובד? המכבד את הבריות.

הסוג התחבירי: משפט מורכב דרך המסירה: דיבור ישיר

III. לפי הפירמידה של מאסלו, הצורך הבסיסי הרביעי של האדם הוא הצורך בכבוד ובהערכה.

הסוג התחבירי: משפט פשוט דרך המסירה: הסגר

ב. אחד מחשובי העיר, בעל בית עשיר, התלונן בפני הרב: "כל ימי אני בורח מן הכבוד, אך אינני רואה

שהכבוד רודף אחריי, כמאמר חז"ל".

המירכאות בסוף המשפט יכולות לבוא לפני הנקודה או אחריה.

ג. III. לולא סובבת את פניך לאחור ובדקת אם הכבוד רודף אחריך, מאמר חז"ל היה מתקיים. (1)

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה יש לענות על ארבע מבין חמש השאלות 13-17.

13.

א.

הפועל	השורש	הבניין
תָּתֵן	נ-ת-ן	פעל / קל
מוֹכֵן	כ-ו-ן	הופעל
יִגְיַע	נ-ג-ע	הפעיל
לְהַשְׁתַּחֲרֹר	ש-ח-ר-ר	התפעל
נִבְנִית	ב-נ-י/ה	נפעל
לְהוֹכִיחַ	י/ו-כ-ח	הפעיל
לְמַצוֹת	מ-צ-י/ה	פיעל

- ב. (1) מיצוי
 (2) להיבנות
 (3) לְגַעַת לְנַגֵּעַ

14.

- א. (1) המילה: ביטוי , הגזרה: נחי ל"א
 (2) הגזרה של שתי המילים האחרות: נחי ל"י/ה
- ב. (1) השורש: ת-ל-ש
 המשקל: פעול
- (2) השורש: ל-ו-ש הבניין: קל/פעל
- ג. (1) נְקִיּוֹן (1), תְּאֵבוֹן
 (2) המילה: תְּקִנּוֹן (1), משמעות הצורך הסופי: אוסף
 המילה: פְּעוּטוֹן (1), משמעות הצורך הסופי: מקומות
- ד. טְרַקטוֹרוֹן – הבסיס הוא מילה לועזית
 אוֹפְנוֹעַן – הבסיס הוא הלחם

.15

א. המילה: מימוש

תפקיד האות מ"ם: שורשית

ב.

שם עצם נוסף מאותה גזרה מתוך הרשימה: מאור, תעשייה, לדה, מסוע	פועל מאותו השורש בבניין קל בזמן עבר	השמות
לדה	ידע	תודעה
מאור	חש	תחושה
מסוע	נפל	מפלה
תעשייה	הגה	הגיון

ג. (1) י - צורן גזירה ות - צורן נטייה

(2) נוכחות

(3) גדלותם - שייכות (לנסתרים) גדולים - ריבוי

.16

א. (1) נחשבים (1), מרשימים, חולף, מעוותת, פסולה

(2) שם התואר: נחשבים, הבניין: נפעל

שם התואר: מעוותת, הבניין: פועל

שם התואר: פסולה, הבניין: קל/פעל

ב. (1) שם התואר: אדירה, המשקל: קטיל

(2) חיצוני / גשמיות / זמני

ג. (1) יָתַר

(2) נוצרות

.17

- א. רדיפה הבניין: קל
 הסתרה הבניין: הפעיל
 העדרות הבניין: נפעל
 השתדלות הבניין: התפעל
 בקשה הבניין: פיעל

ב. (1)+(2)

שם הפעולה	השורש	שם פעולה מסעיף א באותו הבניין
מלוי	מ-ל-א	בקשה
שיבה	נ-ש-ב	רדיפה
השג	נ-ש-ג	הסתרה
התבזות	ב-ז-י/ה	השתדלות
הועצות	י/ו-ע-ץ	העדרות